

# De Randstad loopt achter

## Revitaliseer bestuur voor een sterke Randstad in Europa!

De economie van Zuid-Holland zal in de nabije toekomst steeds minder dan nu een maak- en verplaatseconomie zijn, maar veel meer een denk- en diensteneconomie zijn. In onze visie zal alleen deze omslag er voor kunnen zorgen dat de positie van Zuid-Holland en de Randstad binnen Nederland en de wereld een sterke blijft en voldoende kansen biedt voor werkgelegenheid voor alle groepen. De economie van de toekomst vraagt om een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Een klimaat dat niet alleen aantrekkelijk is voor bedrijven, maar vooral ook voor haar medewerkers. Een klimaat waarin het goed wonen is omdat de juiste woningen beschikbaar zijn en ze in de omgeving kunnen recreëren, wandelen en fietsen in het groen en een schone omgeving, en waar de culturele- en onderwijsvoorzieningen van een hoog niveau zijn. Waar wonen, werk en vrije tijd goed bereikbaar zijn, maar ook waar de zorgvoorzieningen voor jong en oud in orde zijn. Waar de burger zoveel mogelijk grip heeft op het inrichten van zijn eigen leven.

Hier zou de ambitie van D66 op gericht moeten zijn. De bestuurlijke organisatie moet ondersteunend zijn aan het bereiken van dit doel. Niet om een bestaande structuur met bestaande belangen en oude ambities in stand te houden, maar net zo min om deze kost wat het kost af te breken met als enig doel de afbraak zelf. Het doel is te zoeken naar die vorm van bestuur waarmee burgers en bedrijven het best bedient worden. D66 staat voor de belangen van de inwoners en niet voor de belangen van de provincie als bestuurslaag.

## Crisis en Randstad

Met die bril kijken wij ook naar de positie van Zuid-Holland in de Randstad. De economische motor van ons land is de Randstad (of: Metropool Holland). Uit diverse internationale lijstjes blijkt dat de Randstad of delen daarvan achterblijven als aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven. Dit wordt mede veroorzaakt door de ruimtelijke en economische problemen die zich hier voor doen, denk onder andere aan de mobiliteitsproblemen, en het gebrek aan vertrouwen dat de overheid hier effectieve oplossing voor realiseert. Het OESO-rapport uit 2007 gaf de noodzaak daar nog eens voor aan. Immers, het lukte de Randstad onvoldoende om gebruik te maken van het kennispotentieel en de kennisinfrastructuur om innovatie te vergroten. In een economie die zich nog meer dan ooit als een globale economie voordoet, is dat geen goed bericht.

Diverse commissies hebben zich de afgelopen 60 jaar gebogen over de gewenste aanpassing van het binnenlands bestuur. Na de commissie Geelhoed in de jaren negentig en het initiatief van de Holland Acht begin jaren 2000, presenteerde voormalig premier Kok in 2007 een architectuur die de slagkracht en de economische ontwikkeling van de metropool zou gaan verbeteren.

Bij de kabinetsonderhandelingen voor het huidige kabinet werd echter gekozen voor de weg van de minste weerstand door de Randstad domweg op te knippen in twee stukken, noord en zuid, zonder daarvoor een effectief bestuur te leveren. Daarnaast

legde dit kabinet een moratorium op de bestuurlijke discussie. Dat is een visieloos besluit.

Met een nietje door bestaande wensen ontstond Randstad Urgent; Randstad 2040 is vooral een speeltje voor planologen. En de economie? Die zwijgt als een stille afwezige. Dat is een gemiste kans, een fatale fout. Een duidelijke, sturende visie op het beter benutten van het economisch potentieel in onze Holland Metropool is er niet.

Een recent rapport van de OESO maakt gehakt van de inefficiënte samenwerking op Randstadniveau. Wij kunnen en mogen niet langer wegstaren en zo de aansluiting met de toekomst missen. Het is niet langer een discussie voor aan de borreltafel, maar noodzaak. Want, de hoogopgeleide kenniswerkers zijn zeer mobiel en hechten aan een goede kwaliteit van leven. En als je deze groep kwijt raakt raak je ook de kans op banen voor lageropgeleide mensen kwijt.

In het openbaar bestuur heeft het Huis van Thorbecke een welhaast magische klank gekregen en is discussie hierover zeer moeilijk. Het wordt zo langzamerhand tijd te erkennen dat we de uitdagingen van de 21<sup>e</sup> eeuw niet te lijf kunnen gaan met een organisatiestructuur die dateert uit de 19<sup>e</sup> eeuw. We hebben gezien dat enkel sleutelen aan de bestuurlijke cultuur - om zo te komen tot een effectievere samenwerking- iedere keer ernstig te kort schiet. Recentelijk heeft de commissie Hermans – die de bestuurskracht heeft gemeten van de vier Randstadprovincies - dit opnieuw moeten constateren. Naast een cultuurverandering is ook een daarbij ondersteunende structuurverandering van het openbaar bestuur nodig. Het ligt voor de hand daarbij als eerste te kijken naar de provinciale laag. De positie van de provincies heroverwogen is één ding, maar daarmee ben je er nog niet. Het is goed om alle bestuurlijke constructies zoals de waterschappen, de stadsregio's met hun tekort aan democratische legitimatie, gemeenten en de deelraden in de beschouwing te betrekken. Met erkenning dat de lokale overheid de eerste overheid is en de Europese en de landelijke overheid de kaders stelt voor beleid. Wij zijn ervan overtuigd dat wanneer dit alles in samenhang wordt aangepakt, uiteindelijk de burger de winnaar zal zijn. Echter, wanneer enkel de provincie er als schakel tussen uit gehaald wordt, zal er een bestuurlijke noodconstructie ingesteld moeten worden, die geen enkele democratische legitimatie heeft. Dat zou niet de voorkeur van ons hebben. Verre van zelfs. Overigens hoeft de oplossing voor de Randstad niet de oplossing voor andere delen van het land te zijn. De problematiek is niet overal hetzelfde en ook de beleving en identificatie met het middenbestuur is vaak een andere. Zo is men wel een Fries of Limburger, waar je je geen Zuid-Hollander voelt. Zo er al hier identificatie is met een regio is dat identificatie met Holland of Randstad.

Last but not least, de Europese dimensie. Het is opvallend hoe weinig het woord Europa valt in de discussie over de bestuurlijke herinrichting. In Brussel doen nationale overheden er steeds minder toe, maar regio's, provincies en netwerken des te meer. Goede voorbeelden daarvan zijn PURPLE, de Baltic Sea Region Network of de North Sea samenwerking. Deze regionale samenwerkingen vinden gehoor en bereiken ook veel. Als onderdeel van deze netwerken kan de Randstad veel meer bereiken dan enkel als Zuid-Holland, of als Utrecht. Alleen al om die reden zou het goed zijn als de Randstadprovincies zich meer opstellen als één eenheid, maar dan samen met de vier grote steden.

## Conclusies

Tot welke conclusies vinden wij dat deze analyse op Randstedelijk niveau moet leiden?:

- Naast een cultuurveranderingsproces waarbij je meer afgerekend wordt door over de eigen heg heen te kijken, is ook een structuurwijziging nodig.
- Inrichting van een democratisch gelegitimeerde bestuurlijke laag op Randstedelijk niveau die daar de strategische besluiten neemt op het ruimtelijk en fysieke domein met gelijktijdige opheffing van de huidige provincies in de Randstad en overige bestuurlijke hulpstructuren. De waterschappen kunnen hierin geïntegreerd worden, danwel voortbestaan als zelfstandige uitvoeringsorganisatie, waarbij het beleid door de nieuwe Randstadprovincie gemaakt wordt. Daarmee vervalt de noodzaak van democratische legitimatie van de waterschappen, die in de praktijk een wassen neus blijkt te zijn.
- Ter voorkoming dat het Randstadbestuur de concurrentie aangaat met de landelijke overheid of de bemoeienis te groot wordt met de lokale overheden stellen wij voor dat het een gesloten huishouding wordt, dat wil zeggen dat deze laag zich enkel met die taken mag bezighouden die haar bij wet zijn opgedragen. Dit is wezenlijk anders dan in de huidige situatie waarbij de provincies veelal de neiging hebben zich met alle terreinen van overheidsbeleid te bemoeien zoals onderwijs, inkomens- en ander sociaalbeleid, buitenlandbeleid en cultuurbeleid. Naar onze mening zijn hier andere overheidslagen veel geschikter voor.
- Een taakverdeling tussen de overheidslagen met als uitgangspunt dat maximaal twee overheidslagen betrokken zijn bij de uitvoering van het beleid waarvan één de controlerende en toezichhoudende rol heeft.

Zo'n structuur- en cultuurverandering helpt naar onze overtuiging de inwoner van Zuid-Holland, Randstad en Nederland bij het realiseren van het broodnodige overheidsbeleid om ons welzijn en welvaart voor de toekomst veilig te stellen.

Geertjan Wenneker, fractievoorzitter D66 Zuid-Holland  
Han Weber, oud-fractievoorzitter D66 Zuid-Holland